הדרן עלך בהמה המקשה

אותו ואת בנו. משום דנעי למיתר בחולין ובמוקדשים דאלטריך למילף מקראי כדילפינן בגמרא תנא נמי בתרך ובתמ"ל דלא אלטריך דהא חובת הגוף היא וחובת הגוף טוהגת בין בתרך ובין בתמ"ל: **בפני הבית** (א). בזמן הבית. בפ' בתרא (לקמן דף קנח:) מפרש אמאי נקטינהו: **שניהם כשרים.** משום דנעי למיתני סיפא שניהם פסולין [1] ובגמרא מפרש אמאי נקטינהו: **והשני פוסף.** משום לאו דאותו ואת בנו [2]. ולא שנא שחט את האם תחלה ול"ש שחט את הבן תחלה לא שנא שחטינהו חד גברא ולא שנא תרי גברי יליף בגמרא [פב.] דתייב: **הראשון חייב כרת.** משום שחוטי חוץ אבל השני פטור מן הכרת דכיון דנשחטה אמו שוב אינו ראוי הכן לישחט בפנים דפסול משום מחוסר זמן ואינו חייב משום שחוטי חוץ אלא ת"ל ראוי לפנים דכתיב (ויקרא י) ואל פתח אהל מועד לא הביאו הראוי לפתח אהל [מועד] חייבין עליו בחוץ ואי לא לא: **ושניהם פוסגין.** הראשון משום לאו דשחוטי חוץ דכתיב בהעלאה (דברים יב) השמר לך פן תעלה ובזבחים (דף קז.) ילפינן בהיקש שאחו ממעלה שם מעלה ושם תעשה [3] מה מעלה לא ענש אלא ת"ש הזהיר אף שחטו לא ענש אלא ת"ל הזהיר: **חולין בפנים שניהם פסולין.** משום חולין שנשחטו בעזרה דילפינן להו בקדושין בפרק האיש מקדש (דף מז:): **והשני פוסג.** משום לאו ואת בנו. אבל משום חולין שנשחטו בעזרה אזהרה דילה היא (דברים יב) כי ירחק וחכמת הרחוק מקוש אתה זוכה ולא בקירוב מקום [4]: **קדשים בפנים.** השני פוסג משום לאו ואת בנו: **ופסול.** משום מחוסר זמן: **חולין וקדשים בחוץ.** דוקא נקט הראשון חולין והשני קדשים וכן כל השניים במשנה דוקא נקט להו: **והשני פוסג.** משום לאו ואת בנו: **קדשים בחוץ.** בתחלה ואחר כך חולין בחוץ פסול: **והשני כשר.** בתחילה ואחרי דתנא פסול תנא כשר: **ושניהם פוסגין.** הראשון משום שחוטי חוץ ושני משום לאו ואת בנו: **חולין וקדשים בפנים שניהם פסולים.** הראשון משום חולין שנשחטו בעזרה ושני משום מחוסר זמן: **והשני פוסג.** משום לאו ואת בנו: **חולין בחוץ ובפנים.** הראשון בחוץ והשני בפנים: **קדשים בחוץ ובפנים הראשון כשר.** משום שחוטי חוץ: **ושניהם פסולין.** הראשון שנשחט בחוץ ושני משום מחוסר זמן: **ושניהם פוסגין.** הראשון משום שחוטי חוץ ושני משום לאו ואת בנו: **קדשים בפנים ובחוץ.** השני פוסג משום לאו ואת בנו. ומשום שחוטי חוץ לא דקי דמחוסר זמן הוא ואינו מתקבל בפנים: **גמ' ירלה לקרבן אשה.** וסמיך ליה לאו ואת בנו: **שור הפסיק הענין.** דאי אקמאי קאי נשתוק מיניה ונכתוב ואותו ואת בנו דהא בשור ובשה איירי לעיל: **במוקדשין לא.** דהא אפסקיה: **בלאים.** דאל שילדה מן המיים שחטה ואת בנה: **ועוד**

דניכחוש חיליה. שמרוב שומנו הוא משיכן: **דליחזיוה אינשי.** סימן הוא שמשיר פירותיו: **וטמא טמא יקרא.** לוענק ואומר טמא הוא: **וכוסף.** אשכול תמרים וסימן הוא שמשיר פירותיו: **כי אמי תנא.** לנקש עליו רבים רחמים:

הדרן עלך בהמה המקשה

אותו [1] ואת בנו נוהג בין בארץ בין בח"ל בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין ובמוקדשין כיצד השוחט אותו ואת בנו [2] חולין בחוץ [3] שניהם כשרים והשני סופג את הארבעים קדשים בחוץ [4] הראשון חייב כרת ושניהם פסולים ושניהם סופגים את הארבעים חולין בפנים שניהם פסולין והשני סופג את הארבעים קדשים בפנים הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול חולין וקדשים בחוץ הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול קדשים וחולין בחוץ הראשון חייב כרת ופסול והשני כשר ושניהם סופגים את הארבעים חולין וקדשים בפנים שניהם פסולין והשני סופג את הארבעים קדשים וחולין בפנים הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול חולין בחוץ ובפנים הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול קדשים בחוץ ובפנים הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול: **גמ'** ת"ר מנין לאותו ואת בנו שנוהג במוקדשין תלמוד לומר [2] שור או כשב או עז כי יולד וכתיב בתריה [3] ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד ליכא בין בארץ בין בח"ל. אילימא דבני בית ומוקדשין בפני הבית ושלא בפני הבית שהם לצורך קמני נמי בתרך ובתמ"ל ואע"ג דהוי שלא לצורך דמוכח הגוף היא כיון דאיכא דוכתא דהוי לצורך כגון בראשון הגז דהכי אמרינן בשילוח הקן (לקמן קנח:) דבתרך ובתמ"ל בכולהו שלא לצורך לגבי מרבעת הגז ובפני הבית ושלא בפני הבית בכולהו הוי שלא לצורך לגבי מאותו ואת בנו דאילטריך דה"ל כיון דבענין קדשים כתיב לא לנהוג אלא בזמן דאיכא קדשים: **מנין** לאותו ואת בנו שנוהג במוקדשים. וא"ת ואמאי ס"ד דלא אילטריך קרא במוקדשין הא מתמא כתיב ואין לומר דאילטריך שאם צריך לפסח ואין לו אלא אותו שנשחט בו ביום אביו אי בנו דס"ד דאמי עשה דפסח ודמי לאותו ואת בנו ולהכי אילטריך דלא דמי דכי האי גוונא אמרינן לקמן בשילוח הקן (דף קמא.) גבי לדבר מצוה מנין דהא במחוסר זמן איכא לאו ועשה ובלאו קרא לא [4] דמי ליה עשה ונראה דמעיקרא קשיא ליה משום דשור הפסיק הענין דמשמע למעוטי מוקדשין דליכא למימר משום דלא מיתמא במוקדשין דוקא גא להפסיק דא"כ ליכתביה בעלמא שלא בענין דקדשים וממילא הוה מוקמינן לקרא בכל מילי ולפי המסקנא ל"ל דלשום דרשה נכתב שם ת"ת בפ' הזרוע (לקמן דף קנ.) דדרש מקרא דאין מתנות נוהגים במוקדשים שהיה נדין שיהגו מק"ו ופריך בגמרא קרא ל"ל אי משום ק"ו איכא למיפרך כו' מכל מקום בלא ק"ו אי לאו דמיעט קרא במוקדשים (לא) הוי מוקמינן לקרא בכל מילי וי"ל משום דקרא דמתנות לענין חולין כתיב: **אי** מה קדשים בלאים כו'. וא"ת מקשה ליה נמי מה קדשים שלא בפני הבית לא דכה"ג אשכחן בפ' שילוח הקן (לקמן דף קנח:) ס"ד אמינא הואיל דלענין קדשים כתיב לא לנהוג אלא בזמן שיש קדשים וי"ל נהי דהוה צריך למיתני מ"מ לא אילטריך קרא להכי דאע"ג דשלא בפני הבית אין קדשים קריבין מ"מ מקדש קדישי:

ועוד שה כתיב ואמר רבא זה בנה **אב.** בלא רבא הוה מצי למיפרך והא שור ושה כתיב דאין אתה יכול להוציא בלאים מבינייהס ואית לן למעוטי בלאים כדמוכח במרובה (כ"ק עז:) גבי כי יגנוב איש שור או שה וטבחו אלא דעדיפא פריך וא"ת ואמאי לא גמרינן שור שור משבת ויהא אותו ואת בנו נוהג אף בחיה כדאשכחן בשור שנגח את הפרה (שם מד:) וי"ל דאין דלא מצינו למילף אף בהמה טמאה דומיא דשבת לא ילפינן כלל ועוד דאי משבת ילפינן א"כ שה דכתב רחמנא למה לי ועוד דומיא דקדשים דלא שייך בחיה ומהאי טעמא נמי הוה ממעטינן בלאים אי לאו דכתיב או: **זה**

אותו ואת בנו נוהג בין בארץ בין בח"ל. אילימא דבני בית ומוקדשין בפני הבית ושלא בפני הבית שהם לצורך קמני נמי בתרך ובתמ"ל ואע"ג דהוי שלא לצורך דמוכח הגוף היא כיון דאיכא דוכתא דהוי לצורך כגון בראשון הגז דהכי אמרינן בשילוח הקן (לקמן קנח:) דבתרך ובתמ"ל בכולהו שלא לצורך לגבי מרבעת הגז ובפני הבית ושלא בפני הבית בכולהו הוי שלא לצורך לגבי מאותו ואת בנו דאילטריך דה"ל כיון דבענין קדשים כתיב לא לנהוג אלא בזמן דאיכא קדשים: **מנין** לאותו ואת בנו שנוהג במוקדשים. וא"ת ואמאי ס"ד דלא אילטריך קרא במוקדשין הא מתמא כתיב ואין לומר דאילטריך שאם צריך לפסח ואין לו אלא אותו שנשחט בו ביום אביו אי בנו דס"ד דאמי עשה דפסח ודמי לאותו ואת בנו ולהכי אילטריך דלא דמי דכי האי גוונא אמרינן לקמן בשילוח הקן (דף קמא.) גבי לדבר מצוה מנין דהא במחוסר זמן איכא לאו ועשה ובלאו קרא לא [4] דמי ליה עשה ונראה דמעיקרא קשיא ליה משום דשור הפסיק הענין דמשמע למעוטי מוקדשין דליכא למימר משום דלא מיתמא במוקדשין דוקא גא להפסיק דא"כ ליכתביה בעלמא שלא בענין דקדשים וממילא הוה מוקמינן לקרא בכל מילי ולפי המסקנא ל"ל דלשום דרשה נכתב שם ת"ת בפ' הזרוע (לקמן דף קנ.) דדרש מקרא דאין מתנות נוהגים במוקדשים שהיה נדין שיהגו מק"ו ופריך בגמרא קרא ל"ל אי משום ק"ו איכא למיפרך כו' מכל מקום בלא ק"ו אי לאו דמיעט קרא במוקדשים (לא) הוי מוקמינן לקרא בכל מילי וי"ל משום דקרא דמתנות לענין חולין כתיב: **אי** מה קדשים בלאים כו'. וא"ת מקשה ליה נמי מה קדשים שלא בפני הבית לא דכה"ג אשכחן בפ' שילוח הקן (לקמן דף קנח:) ס"ד אמינא הואיל דלענין קדשים כתיב לא לנהוג אלא בזמן שיש קדשים וי"ל נהי דהוה צריך למיתני מ"מ לא אילטריך קרא להכי דאע"ג דשלא בפני הבית אין קדשים קריבין מ"מ מקדש קדישי:

ועוד שה כתיב ואמר רבא זה בנה **אב.** בלא רבא הוה מצי למיפרך והא שור ושה כתיב דאין אתה יכול להוציא בלאים מבינייהס ואית לן למעוטי בלאים כדמוכח במרובה (כ"ק עז:) גבי כי יגנוב איש שור או שה וטבחו אלא דעדיפא פריך וא"ת ואמאי לא גמרינן שור שור משבת ויהא אותו ואת בנו נוהג אף בחיה כדאשכחן בשור שנגח את הפרה (שם מד:) וי"ל דאין דלא מצינו למילף אף בהמה טמאה דומיא דשבת לא ילפינן כלל ועוד דאי משבת ילפינן א"כ שה דכתב רחמנא למה לי ועוד דומיא דקדשים דלא שייך בחיה ומהאי טעמא נמי הוה ממעטינן בלאים אי לאו דכתיב או: **זה**

דניכחוש חיליה אלא סוקרו בסיקרא אמאי כי היכי דליחזיוה אינשי וליבעי רחמי עילויה [5] כדתניא [6] וטמא טמא יקרא [7] צריך להודיע לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים וכן מי שאירע בו דבר צריך להודיע לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים אמר רבינא במאן תלינן כובסא בדיקלא כמאן כי האי תנא:

הדרן עלך בהמה המקשה

אותו [1] ואת בנו נוהג בין בארץ בין בח"ל בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין ובמוקדשין כיצד השוחט אותו ואת בנו [2] חולין בחוץ [3] שניהם כשרים והשני סופג את הארבעים קדשים בחוץ [4] הראשון חייב כרת ושניהם פסולים ושניהם סופגים את הארבעים חולין בפנים שניהם פסולין והשני סופג את הארבעים קדשים בפנים הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול חולין וקדשים בחוץ הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול קדשים וחולין בחוץ הראשון חייב כרת ופסול והשני כשר ושניהם סופגים את הארבעים חולין וקדשים בפנים שניהם פסולין והשני סופג את הארבעים קדשים וחולין בפנים הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול חולין בחוץ ובפנים הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול קדשים בחוץ ובפנים הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול: **גמ'** ת"ר מנין לאותו ואת בנו שנוהג במוקדשין תלמוד לומר [2] שור או כשב או עז כי יולד וכתיב בתריה [3] ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד ליכא בין בארץ בין בח"ל. אילימא דבני בית ומוקדשין בפני הבית ושלא בפני הבית שהם לצורך קמני נמי בתרך ובתמ"ל ואע"ג דהוי שלא לצורך דמוכח הגוף היא כיון דאיכא דוכתא דהוי לצורך כגון בראשון הגז דהכי אמרינן בשילוח הקן (לקמן קנח:) דבתרך ובתמ"ל בכולהו שלא לצורך לגבי מרבעת הגז ובפני הבית ושלא בפני הבית בכולהו הוי שלא לצורך לגבי מאותו ואת בנו דאילטריך דה"ל כיון דבענין קדשים כתיב לא לנהוג אלא בזמן דאיכא קדשים: **מנין** לאותו ואת בנו שנוהג במוקדשים. וא"ת ואמאי ס"ד דלא אילטריך קרא במוקדשין הא מתמא כתיב ואין לומר דאילטריך שאם צריך לפסח ואין לו אלא אותו שנשחט בו ביום אביו אי בנו דס"ד דאמי עשה דפסח ודמי לאותו ואת בנו ולהכי אילטריך דלא דמי דכי האי גוונא אמרינן לקמן בשילוח הקן (דף קמא.) גבי לדבר מצוה מנין דהא במחוסר זמן איכא לאו ועשה ובלאו קרא לא [4] דמי ליה עשה ונראה דמעיקרא קשיא ליה משום דשור הפסיק הענין דמשמע למעוטי מוקדשין דליכא למימר משום דלא מיתמא במוקדשין דוקא גא להפסיק דא"כ ליכתביה בעלמא שלא בענין דקדשים וממילא הוה מוקמינן לקרא בכל מילי ולפי המסקנא ל"ל דלשום דרשה נכתב שם ת"ת בפ' הזרוע (לקמן דף קנ.) דדרש מקרא דאין מתנות נוהגים במוקדשים שהיה נדין שיהגו מק"ו ופריך בגמרא קרא ל"ל אי משום ק"ו איכא למיפרך כו' מכל מקום בלא ק"ו אי לאו דמיעט קרא במוקדשים (לא) הוי מוקמינן לקרא בכל מילי וי"ל משום דקרא דמתנות לענין חולין כתיב: **אי** מה קדשים בלאים כו'. וא"ת מקשה ליה נמי מה קדשים שלא בפני הבית לא דכה"ג אשכחן בפ' שילוח הקן (לקמן דף קנח:) ס"ד אמינא הואיל דלענין קדשים כתיב לא לנהוג אלא בזמן שיש קדשים וי"ל נהי דהוה צריך למיתני מ"מ לא אילטריך קרא להכי דאע"ג דשלא בפני הבית אין קדשים קריבין מ"מ מקדש קדישי:

ועוד שה כתיב ואמר רבא זה בנה **אב.** בלא רבא הוה מצי למיפרך והא שור ושה כתיב דאין אתה יכול להוציא בלאים מבינייהס ואית לן למעוטי בלאים כדמוכח במרובה (כ"ק עז:) גבי כי יגנוב איש שור או שה וטבחו אלא דעדיפא פריך וא"ת ואמאי לא גמרינן שור שור משבת ויהא אותו ואת בנו נוהג אף בחיה כדאשכחן בשור שנגח את הפרה (שם מד:) וי"ל דאין דלא מצינו למילף אף בהמה טמאה דומיא דשבת לא ילפינן כלל ועוד דאי משבת ילפינן א"כ שה דכתב רחמנא למה לי ועוד דומיא דקדשים דלא שייך בחיה ומהאי טעמא נמי הוה ממעטינן בלאים אי לאו דכתיב או: **זה**

מסורת הש"ס

א) פוטה לב: נדה סו. שבת סז. מ"ק ה., ב) [עיין תוס' לקמן ס. ד"ה חולין], ג) [עי' תוס' שם ד"ה הרלשון], ד) [יבמות ט. וש"ין], ה) [לקמן עט: תוספתא רפ"ה], ו) רש"ל מיחק כל זה עד סוף הדיבור ועיין רש"ל שמקיים בי' הספרים, ז) [ויקרא כב], ח) [בכורים יב], ט) [קדושין מז:], י) [עיין היטב תוס' זבחים לג: ד"ה לענין וכו' דעשה דפסח שיש בו כרת ממוד ודמי],

תורה אור השלם

1. והצרעת אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא: ויקרא יג מה
2. שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה': ויקרא כב כז
3. ושור או שה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד: ויקרא כב כח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בפני הבית ושלא בפני הבית בזמן הבית ושלא בזמן הבית:

מוסף רש"י

דניכחוש חיליה. שעל ידי שהוא שמן וכחו רב פירותיו נשברין (שבת סז:). דליחזיוה אינשי. ולסימנא עבדי ליה לאודעי דמסיר פירותיו (שם). וטמא טמא יקרא. הוא עצמו אומר טמא, רחקו מעלי (שם) כלומר סורו מעלי שטמא הוא (מוסף לב:).

הדרן עלך בהמה המקשה

אותו ואת בנו נוהג בכלאים ובכורי. כי מן הבית ומן הלכיה, ואע"פ דשור לי שה כתיב ולא כתיב לגי ואלא (לקמן עט:).

עין משפט נר מצוה

צג א מיי' פ"י מהלי' טומאת צרעת הל"ו סמג עשין רלה:
א ב מיי' פי"ב מהלי' שחיטה הל"ב סמג לאוין קמט:
ג [מיי' שם הלכה ח סמג לאוין קמט טוש"ע יו"ד סימן נח סעיף ג]:

רבינו גרשום

דניכחוש חיליה כלומר שיתיש כחו של אילן ולא יטעון פירות ביותר: כמאן תלינן כובסא בדיקלא כלומר דקל שמשיר פירותיו תולין בו דברי הגדילין [בו] תמרים שגדילין התמרים יחד כאגוזין דקין ואותו הדבר שהתמרים גדילין בו שמן כובסא ותלין בו כדי שידעו רבים שמשיר פירותיו ויבקשו עליו רחמים:

סליק פרקא

אותו ואת בנו. חולין בחוץ שניהן כשרין כו' כלומר השני סופג את הארבעים משום דלאו דאותו ואת בנו: קדשים בחוץ הראשון חייב כרת משום שוחט חוץ ושניהן פסולין דשניהן בחוץ הוו. ושניהן סופגין את הארבעים הראשון משום לאו דשחוטי חוץ ולא יובחו עוד את זבחיהם השני משום לאו אותו ואת בנו: חולין בפנים שניהם פסולין כלומר דחולין בעזרה פסולין והשני סופג את הארבעים משום אותו ואת בנו. ופסול משום מחוסר זמן חולין וקדשים בחוץ כו' והשני סופג את הארבעים משום לאו דאותו ואת בנו ופסול דמחוסר זמן הוא: קדשים וחולין בחוץ כו' ושניהם סופגין את הארבעים זה משום לאו דשחוטי חוץ וזה משום לאו דאותו ואת בנו: (חולין וקדשים) [קדשים וחולין] בפנים כו' והשני סופג את הארבעים ופסול. כלומר סופג את הארבעים משום אותו ואת בנו ופסול משום חולין בעזרה: חולין בחוץ ובפנים כו' כלומר והשני סופג את הארבעים משום אותו ואת בנו ופסול דחולין בפנים [ופסול] קדשים בחוץ ובפנים כו' ושניהן פסולין כלומר ראשון משום דקדשים בחוץ והשני פסול דמחוסר זמן [הוא] ושניהן סופגין את הארבעים הראשון משום שחוטי חוץ והשני משום לאו דאותו ואת בנו. חולין בפנים ובחוץ הראשון פסול ופטור כו' כלומר ראשון פסול דחולין בפנים הוא והשני סופג את הארבעים משום אותו ואת בנו וכשר. קדשים בפנים ובחוץ כו' והשני סופג את הארבעים משום אותו ואת בנו ופסול משום דקדשים בחוץ הן ומחוסר זמן: שור הפסיק הענין. כלומר אי כתב שור או כשב או עז כי יולד כו' אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד הוה אמרינן במוקדשין ולא בחולין השתא דכתיב שור או שה אותו ואת בנו הפסיק הענין: ושור

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com